

Islam voor Dummies

Malcolm Clark

BBNC
uitgevers

Amersfoort, 2016

Inhoudsopgave

Over de auteur	xvii
Dankwoord	xviii

<i>Inleiding</i>	1
------------------------	---

<i>Deel I: Basisinformatie</i>	7
--------------------------------------	---

Hoofdstuk 1: Eerste kennismaking met de islam	9
Oorsprong van de islam	9
Geloofsovertuiging van moslims	10
Stromingen	11
Omvang van de islam	12
De plaats van de islam in de wereld	12

Hoofdstuk 2: Geschiedenis van de islam	15
De vier rechtgeleide kaliefen	17
De eerste opvolger: Abu Bakr (632–634)	18
Verspreiding buiten Arabië: 'Umar (634–644)	20
Standaardversie van de koran: 'Uthman (644–656)	22
Opstand tegen 'Ali (656–661)	23
Uitbreiding van de staat	23
De Gouden Eeuw	25
De Omayyaden (661–750)	26
De Abbasieden (750–1258)	27
In de tussentijd	30
Drie grote islamitische rijken	32
Het Ottomaanse rijk: de Turken	33
Het Safavidische rijk: de Iraniërs	34
Het rijk van de Moguls: de islam in Zuid-Azië	36

Hoofdstuk 3: Overgave aan God	39
De eenheid van God	40
Allah is God	42
De oppermachtigheid van God	43
De eigenschappen van God	44
God kennen en liefhebben	45
De 99 namen van God	46
Categorieën namen	47
Herinneren van de namen van God	48

Hoofdstuk 4: Het islamitisch geloof	49
De belangrijkste geloofspunten van de islam	49
Geloven in God	51
Geloven in de engelen van God	52
Geloven in de boeken en de boodschappers van God	53
Geloven in de laatste dag en de wederopstanding uit het graf	55
Uitleg van het geloof aan niet-moslims	57
Lastige geloofsvragen	59
Enkele theologische kwesties	60
Wil de echte moslim opstaan	61
Geloof en daden	62
Gradaties in het geloof	62
De menselijke gedaante van God	62
Eeuwige koran of gecreëerde koran	63
Goed en kwaad	63
Geen officieel credo	63
Hoofdstuk 5: De dood, engelen, hemel en hel	65
Wezens tussen God en mens	66
Gabriël en de andere engelen	66
De duivel	70
Sterven, het graf en de wederopstanding	71
Sterven en de tijd in het graf	71
De wederopstanding en het laatste oordeel	72
Hemel en hel	75
De verschrikkingen van de hel	75
Hemelse geneugten	76
Vrouwen en huri's	77
Deel II: Mohammed: de man, het boek en de wet	81
Hoofdstuk 6: De profeet Mohammed	83
Arabië vóór Mohammed	84
Twee belangrijke steden	84
Buiten de steden: de bedoeïenen	86
Religieuze overtuigingen van de Arabieren	86
Het levensverhaal van Mohammed	87
De jeugd van Mohammed	87
De roeping van Mohammed	89
De eerste tegenstand	90
De moslimgemeenschap in Medina	93
De gebeurtenissen tussen 622 en 632	94
Theologisch denken over Mohammed	97
Boodschapper, profeet en zegel der profeten	97
Mohammed vergeleken met Jezus en Mozes	98
Het goede voorbeeld leven	99
De wonderen van Mohammed	100
Was Mohammed vrij van zonden?	100
Mohammed als voorspreker	101
Mohammed in het dagelijks leven van moslims	101
Namen van Mohammed	101
Verheerlijking in poëzie	102

De geboortedag van Mohammed	103
Relikwieën	103
Mohammed als licht van de wereld	103
Op zoek naar de historische Mohammed	103
Traditionele biografieën	104
Niet-islamitische biografieën	104
Hoofdstuk 7: De koran	107
Inleiding op de koran	108
Wat is een heilige schrift?	108
Basisinformatie over de koran	108
De koran horen	109
Respect voor de koran	111
Het samenstellen en indelen van de koran	112
De koran op schrift	112
Klinkers en medeklinkers	113
Indeling van de koran	113
Samenstelling van de koran volgens moslims	113
Samenstelling van de koran volgens niet-islamitische historici	115
Samenstelling van de koran: een radicaal standpunt.....	116
De stijl van de koran	117
De beeldende koran	117
Het woordgebruik in de koran	118
Niet-imiterbaarheid van de koran	118
Belangrijke thema's in de koran	120
Verschuivend perspectief	121
Interpretatie van de koran	121
Vormen van interpretatie	121
Esoterische interpretatie	122
De ingetrokken verzen	122
De koran in het dagelijks leven	123
Opvoeding via de koran	123
Voordragen	124
Kalligrafie	125
De opening van de koran: de fatiha	125
Hoofdstuk 8: Islamitische traditie en recht	129
Imitatie van Mohammed	129
De twee delen van een hadith	130
De inhoud van een hadith	130
Hadiths verzamelen	132
De veertig belangrijkste hadiths	132
Evaluatie van hadiths	133
Hadiths in de moderne tijd	134
De wet van God	134
De vier bronnen van het recht	136
De vier soennitische rechtsscholen	139
Beslissingen nemen	141
Rechtshervorming	144

Deel III: Islam in het dagelijks leven 147

Hoofdstuk 9: De Vijf Zuilen van de Islam	149
Reiniging	150
Onreinheid opheffen	150
Bronnen van onreinheid	150
Eerste zuil: shahada (geloofsbelijdenis)	151
Tweede zuil: salat (gebed)	153
Tijd om te bidden	153
De plaats om te bidden	154
Oproep tot gebed (adhan)	155
De eerste rak'a	155
De volgende rak'as en vrijwillige gebeden	158
Jum'a: het vrijdagmiddaggebed	158
Moskeeën	159
Derde zuil: zakat (religieuze belasting)	162
Vierde zuil: saum (reflectie en vasten)	163
Van zonsopkomst tot zonsondergang	164
Een dag in de ramadan	164
De betekenis van het vasten	165
Het einde van de ramadan	166
Vijfde zuil: hajj (bedevaart naar Mekka)	166
Het middelpunt van de wereld	167
Het verloop van de hajj	169
De excursie naar Medina: al-ziyarah	172
Hoofdstuk 10: Andere religieuze rituelen en gebruiken	175
Jaarlijkse gedenkdagen	176
De geboortedag van Mohammed	176
De viering van de maulid	178
Heiligen	181
Andere rituelen	183
Overgangsriten	183
Geboorte	184
Naamgeving	184
Het offer	185
De besnijdenis	185
Meerderjarigheid	186
Het huwelijk	186
De dood	190
Alledaagse gewoonten	191
Eten	192
Kleding	193
Goede manieren	194
Rituelen voor vrouwen	195
Hoofdstuk 11: Islamitische ethiek	197
Het uitgangspunt van ethiek in de islam	198
Principes van islamitische ethiek	198
Illustratieve teksten	199

Bronnen van ethische richtlijnen	200
Grote en kleine zonden	201
Toepassing van ethiek op praktische zaken	202
Seksuele ethiek	202
Huwelijk en gezin	205
De rol van de vrouw	208
Medische ethiek	210
Sociale en economische rechtvaardigheid	211
Politieke kwesties	213
Andere ethische kwesties	213

Deel IV: Niet alle moslims zijn hetzelfde..... 215

Hoofdstuk 12: Sji'ieten	217
Verspreiding van het sji'isme	218
Het blijft in de familie	218
De aanwijzing van 'Ali als opvolger van Mohammed	219
De sji'itische imam	219
Twee cruciale gebeurtenissen voor het sji'isme	222
De martelaarsdood van 'Ali	222
De martelaarsdood van Husayn in Karbala	222
De mars van de boetelingen	224
De twaalf imams	224
Sji'isme onder de Omayyaden	225
Sji'isme onder de Abbasieden	225
Iran wordt een twaalver sji'itische staat	226
Kenmerken van het twaalver sji'isme	227
De herdenking van Husayn: 'ashura'	228
Bedevaarten naar de grafomben van de imams	229
Afwijkingen in sji'itische rituelen	229
Het sji'itische gedachtegoed	230
Sji'itisch islamitisch recht	230
De sji'itische geestelijken: de mulla's	231
Sji'itische filosofen en theologen	232
Interactie tussen sji'ieten, soennieten en soefi's	233
Sji'ieten en soefi's	233
Sji'ieten en soennieten	234
Hoofdstuk 13: Soefi's	235
Op zoek naar God	236
De geschiedenis van het soefisme	236
De grondslag van het soefisme	238
Kenmerken van het soefisme	239
Belangrijke soefi's uit de geschiedenis	240
Organisatie van de soefi-gemeenschap	244
Loges	244
De soefi-orde	244
Soefi-rituelen	245
Toetreden tot een soefi-orde	245
De regels van de soefi-orde	246

God herinneren: dhikr	246
God horen: sama'	247
Een sama'-ceremonie	247
Soefi-literatuur	248
De belangrijkste soefi-orde	249
Neergang van het soefisme	252
Hoofdstuk 14: Kleinere islamitische stromingen en afsplitsingen	255
'Ibadieten (de vroegere kharijieten)	256
Zaydieten (vijver sji'ieten)	257
Isma'ilitische groepen	257
Qarmatiërs	258
Nizari's	258
Musta'lieten, tayyibi's en bohra's	259
In de periferie van de islam	261
Druzen	261
'Alawi's (Nusayri's)	262
Alevieten	263
Ahmadiyya	265
Baha'is	265
Deel V: Relaties met niet-moslims	269
Hoofdstuk 15: De islam en andere religies	271
Een familie van religies	271
Een gemeenschappelijke voorvader	271
Een gemeenschappelijke God	272
Een gemeenschappelijk boek	273
De familierelaties	273
Bijbelse verhalen in de koran	274
Waarom de verhalen in de koran afwijken van die in de bijbel	275
Het verhaal van Adam	276
Abraham, Lot, Ismaël/Isma'el en Isaäk	276
Jozef: het mooiste verhaal	277
Het verhaal van Mozes	278
De dood van Jezus	279
Mohammed in de bijbel	280
De islam en andere religies	281
Twee vroege verdragen	282
Beschermden volkeren: dhimmi	282
Een religieuze dialoog	283
Principes voor een dialoog	284
De toekomst van interreligieuze relaties	285

Deel VI: Het deel van de tientallen	287
Hoofdstuk 16: Tien islamitische bijdragen aan de wereldbeschaving	289
Vertaling van klassieke Griekse geschriften	289
Algebra en wiskunde	290
Arabische cijfers	291
Astronomie	291
Techniek	292
Geneeskunde	293
Farmacologie	293
Optica en fysica	294
Architectuur	294
De Taj Mahal	294
Het Alhambra	295
Hoofdstuk 17: Tien moslims uit heden en verleden	297
Langs een omweg naar huis: Ibn Battuta	297
De grote geschiedschrijver:	
al-Tabari	298
De man van het zwaard: Salah al-Din (Saladin)	299
De grote koning: Akbar	300
De grote denker: Ibn Rushd (Averroes)	301
De eerste geschiedenisfilosoof:	
Ibn Khaldun	302
De held van de revolutie:	
Ali Shariati	303
De meesterarchitect: Sinan	304
De Nobelprijswinnaar: Naguib Mahfouz	305
Nachtegaal van de Arabische wereld: Umm Kulthum	306
Deel VII: Bijlagen	309
Bijlage A: De islamitische kalender	311
Bijlage B: Woordenlijst	315
Index	325

Inleiding

Welkom bij *Islam voor Dummies*, het boek dat je helpt om Mohammed, Mekka en Medina uit elkaar te houden. Je vindt in dit boek (bijna) alles wat je wilt weten over het geloof, de rituelen en de oorsprong van de islam.

Over dit boek

Naar aanleiding van de schokkende gebeurtenissen van 11 september 2001 kwamen veel mensen over de hele wereld tot de ontdekking dat ze rondlopen met vragen en vooroordelen over de islam, soms ook met angst. Dit boek probeert hier een antwoord op te geven door informatie te verschaffen over uiteenlopende zaken, van de Vijf Zuilen van de Islam tot de duizend jaar oude wond die de christelijke kruistochten in de islamitische wereld hebben achtergelaten. Met behulp van deze informatie wordt het gemakkelijker de actuele conflicten in een breder perspectief te zien.

Als je woont of werkt in de nabijheid van moslims of als er in jouw buurt een nieuwe moskee verrijst, kun je met de informatie in dit boek de moslims in je omgeving misschien beter begrijpen of leren kennen. Dankzij dit boek kun je wellicht begrijpen wat de aantrekkingskracht van de islam is, zonder dat je ooit een stap in een moskee hoeft te zetten of in de richting van Mekka hoeft te bidden.

Ik ben zelf geen moslim en dit boek is niet geschreven om de islam te verdedigen of aan te vallen. Ik wil enerzijds niet overdreven veel aandacht besteden aan de spanningen tussen moslims en niet-moslims, maar ook niet ontkennen dat er misschien wel geldige redenen voor dergelijke spanningen bestaan.

Dit boek is geen wetenschappelijk studieboek. Hier en daar geef ik een verwijzing naar andere boeken, maar er zijn geen voetnoten die elke bewering in de tekst zorgvuldig onderbouwen met verwijzingen en referenties. Er bestaan ook andere goede, korte inleidingen op de islam, maar deze zijn veelal niet langer dan 100 tot 150 pagina's en besteden daardoor slechts aandacht aan een beperkt aantal onderwerpen. *Islam voor Dummies* is beduidend uitgebreider en veelomvatter.

Conventies in dit boek

Houd bij het lezen van dit boek de volgende conventies in gedachten:

- ✓ *Islam* is een Arabisch woord dat 'onderwerping aan God' betekent. Het is de naam van de religie van de moslims. Het woord *moslim* heeft betrekking op iemand die volgens de islam leeft. Verwar de betekenis van dit woord niet met die van het woord *islamist*: dat is iemand die streeft naar een islamitische staat.
- ✓ In dit boek worden jaartallen, waar nodig, aangegeven met *n. Chr.* of *v. Chr.* Deze aanduidingen (respectievelijk na Christus en voor Christus) zijn van christelijke oorsprong. Moslims gebruiken een andere jaartelling, die begint met de datum van de emigratie van Mohammed van Mekka naar Medina in 622 na Christus (zie Appendix A).
- ✓ Verwijzingen naar teksten uit de koran hebben deze vorm: soera 93:6–10. Dit betekent: de verzen (*aya's*) 6 tot en met 10 uit soera 93. Een *soera* kan worden beschouwd als een soort hoofdstuk van de koran. De koran telt 114 soera's. Er zijn verschillende theorieën over de oorsprong en de betekenis van het woord soera.

In sommige versies en vertalingen van de koran wijkt de nummering van de verzen enigszins af. Dus als je een vers opzoekt waarnaar in dit boek wordt verwezen en het lijkt alsof de verwijzing niet klopt, lees dan ook de voorafgaande en/of navolgende verzen even door.

- ✓ Een belangrijk uitgangspunt van de koran is dat dit boek het woord van God in de Arabische taal bevat. Elke vertaling van de koran in een andere taal wordt beschouwd als een parafrase of een interpretatie van de koran, die noodzakelijkerwijs afwijkt van het Arabische origineel. Bij een zinvolle bespreking van de koran en de islam is het dan ook onvermijdelijk af en toe Arabische termen te vermelden. De Arabische woorden die in dit boek gebruikt worden, zijn *transliteraties* van het Arabische origineel. Een transliteratie is iets anders dan een vertaling. Omdat het Arabisch een geheel ander alfabet en schrift gebruikt dan de West-Europese talen, is het noodzakelijk om de Arabische letters om te zetten naar het Nederlandse alfabet, zodat de Arabische woorden ook gelezen kunnen worden door iemand die het Arabisch niet machtig is.
- ✓ Het Arabisch kent andere letters dan het Nederlands. Bij de transliteratie zijn deze zo veel mogelijk vereenvoudigd. Zo bestaan er in het Arabisch bijvoorbeeld verschillende letters die lijken op de Nederlandse 't', maar die van elkaar verschillen door specifieke markeringen boven en onder de letters. In dit boek wordt voor al deze Arabische letters gewoon een 't' geschreven.

- ✔ De transliteratie van het Arabisch naar bijvoorbeeld het Nederlands is niet eenduidig: in verschillende boeken worden vaak verschillende Nederlandse vormen gebruikt voor hetzelfde woord. In dit boek is zo veel mogelijk de internationaal meest gebruikte transliteratie aangehouden, behalve voor namen en woorden die inmiddels al in het Nederlands zijn ingeburgerd, zoals Mohammed, moslim en Mekka.
- ✔ Arabische namen kunnen soms behoorlijk lang zijn, maar in dit boek wordt meestal een verkorte versie gebruikt. De grondlegger van de Hanafitische school heet bijvoorbeeld Abu Hanifa al-Nu'man ibn Thabit ibn Zuta, maar je zult hem in dit boek verder tegenkomen als Abu Hanifa.

Enkele aannames

Tijdens het schrijven van dit boek had ik een bepaald beeld van de toekomstige lezers voor ogen: hun achtergrond, ervaringen en redenen om dit boek te lezen. Dit zijn enkele aannames waarvan ik ben uitgegaan:

- ✔ Je hoeft niets te weten over de islam of andere religies om dit boek te kunnen lezen. Bij bestudering van een specifieke religie is het vaak wel handig om bepaalde concepten en termen te vergelijken met andere religies. In dit boek zul je dan ook af en toe verwijzingen tegenkomen naar het christendom, jodendom, hindoeïsme, boeddhisme, confucianisme en taoïsme, maar het staat iedereen uiteraard vrij om deze verwijzingen over te slaan. Overigens zijn in elk boek over de islam de verwijzingen naar christendom en jodendom talrijker dan die naar de Oosterse religies. Dit komt doordat jodendom, christendom en islam onderling verwant zijn (zie deel V).
- ✔ Je hoeft geen moslim te zijn om de islam te kunnen begrijpen. Het inzicht dat ongelovigen in de islam hebben, vult het inzicht van de gelovigen aan.
- ✔ Mijn ervaringen zijn niet gebaseerd op de islamitische wereld in zijn volle omvang. Wanneer ik een bepaald geloof of ritueel beschrijf, houd er dan rekening mee dat dit niet de enig mogelijke interpretatie is van dat geloof of ritueel.

Niet alle moslims zullen het eens zijn met alles wat ik in dit boek schrijf.

- ✔ Dit boek introduceert geen nieuwe interpretaties van de islam. De informatie in dit boek is gebaseerd op een consensus over de islam die algemeen aanvaard wordt door geleerden en theologen.

De indeling van dit boek

De islam is een wereldwijde religie met meer dan een miljard volgelingen en een geschiedenis die 1400 jaar omspannt, dus ik moest enigszins selectief te werk gaan bij het kiezen van de informatie die ik in dit boek wilde opnemen. Je zult in dit boek dan ook niet het antwoord vinden op alle denkbare vragen, maar ik heb geprobeerd in elk van de zeven delen een samenhangend geheel te presenteren. Als je de gewenste informatie niet via de Inhoudsopgave kunt vinden, raadpleeg dan de uitgebreide index achter in het boek.

Deel I: Basisinformatie

Dit deel geeft informatie over wat moslims geloven, biedt een overzicht van de geschiedenis van de islam en bevat gegevens over de geografische verspreiding van de islam.

Deel II: Mohammed: de man, het boek en de wet

In dit deel maak je kennis met de profeet Mohammed, met het heilige boek de koran en met de wettelijke en ethische voorschriften van de islam.

Deel III: Islam in het dagelijks leven

In deel III vind je informatie over alledaagse aspecten van de islam, zoals rituelen rond geboorte, huwelijk en overlijden. Bovendien worden er verschillende gewoonten uit islamitische landen beschreven.

Deel IV: Niet alle moslims zijn hetzelfde

Er zijn verschillende groeperingen binnen de islam of verwant aan de islam. In dit deel maak je onder andere kennis met soennieten, sji'ieten, soefi's en Alevieten.

Deel V: Relaties met niet-moslims

In dit deel bespreek ik de relaties tussen de islam en de verwante religies christendom en jodendom, zowel in het verleden als in het heden.

Deel VI: Het deel van de tientallen

De islam heeft een indrukwekkende bijdrage geleverd aan de wereldbeschaving. In dit deel vind je een overzicht van tien van deze bijdragen, alsmede van een tiental belangrijke moslims uit de wereldgeschiedenis.

Deel VII: Bijlagen

Dit deel bevat informatie over het omrekenen van data tussen de islamitische kalender en de westerse kalender en een lijst van veel gebruikte termen.

Pictogrammen die in dit boek worden gebruikt

Sommige alinea's met specifieke informatie zijn aangegeven met de onderstaande pictogrammen:

Dit pictogram verwijst naar passages uit de koran en andere islamitische teksten.

Met dit pictogram wordt de nadruk gelegd op belangrijke of nuttige informatie over de islam.

Dit pictogram vind je naast informatie die van pas komt bij het begrijpen van andere aspecten van de islam.

Alinea's die hiermee zijn aangeduid, geven informatie over misverstanden of controversiële onderwerpen.

Dit pictogram wijst op gedetailleerde informatie. Als je alleen in de hoofdlijnen bent geïnteresseerd, kunt je deze gedeelten gerust overslaan.

Het gebruik van dit boek

Dit boek is zodanig ingedeeld dat je direct kunt doorbladeren naar het onderwerp dat je het meest interesseert. Het is geen roman die je per se van het eerste tot het laatste hoofdstuk moet lezen.

Een voor de hand liggend vertrekpunt is hoofdstuk 1, dat een algemeen overzicht biedt van het islamitische geloof en de oorsprong van de islam. Daarna kun je als volgt verder lezen:

- ✓ Als je vooral geïnteresseerd bent in het islamitische geloof, lees je de hoofdstukken 3, 4, 5, 7, 8 en 11.
- ✓ Voor informatie over islamitische rituelen en het dagelijks leven raadpleeg je deel III.
- ✓ Informatie over de geschiedenis van de islam vind je met name in de hoofdstukken 2 en 5.
- ✓ Lees hoofdstuk 15 voor informatie over de relatie tussen moslims en niet-moslims.

Maar je kunt natuurlijk ook zelf een route bepalen!

Hoofdstuk 1

Eerste kennismaking met de islam

.....

In dit hoofdstuk:

- ▶ Een inleiding op de oorsprong en het geloof van de islam
 - ▶ Hoeveel moslims zijn er en waar wonen ze
-

Dit hoofdstuk biedt een globaal overzicht van de islam, dat in de rest van dit boek verder wordt uitgewerkt: hoe de islam begonnen is, waar moslims in geloven, hoe de verschillende richtingen binnen de islam met dit geloof omgaan, waar de meeste moslims leven en hoe het zit met de aantallen moslims.

Dit hoofdstuk geeft slechts een voorproefje van de gedetailleerde informatie in de volgende hoofdstukken.

Oorsprong van de islam

Omstreeks 610 n.Chr. verscheen de aartsengel Gabriël aan een man genaamd Mohammed. Dit gebeurde in de stad Mekka, in wat tegenwoordig Saoedi-Arabië is. Gabriël vertelde Mohammed dat God hem had uitverkoren als Zijn laatste profeet. De openbaringen die Mohammed tot zijn dood in 632 zou ontvangen, vormen samen het heilige boek van de islam: de koran. Mohammed geloofde dat het zijn taak was de oorspronkelijke religie van de mensheid in ere te herstellen en te voltooien, en dat hij een plaats innam onder de bijbelse profeten die eveneens door God waren gestuurd om de mensen op te roepen zich aan God te onderwerpen.

Mohammeds tijdgenoten in Mekka aanbaden echter vele goden en wierpen zijn oproep om slechts één God te aanvaarden. In 622 vertrok Mohammed met een kleine groep gelovigen uit Mekka naar het noorden, naar het stadje Yathrib, dat de moslims herdoopten in Medina. Het jaar van deze emigratie (*hijra*) zou uiteindelijk gelden als het eerste jaar van de islamitische kalender (zie bijlage A). In Medina vestigde Mohammed de eerste moslimgemeenschap.